

Granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Örebro kommun
Rapport 2025

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Innehållsförteckning

Sammanfattning och rekommendationer	2
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	5
1.3 Genomförande och avgränsning	5
1.4 Revisionskriterier	5
1.5 Definitioner av våld	6
1.6 Tidigare granskning	6
1.7 Internationell forskning på området	7
1.8 Socioekonomiska utmaningar kan påverka förekomsten av HRV	8
2. Kommunens arbete med HRV	9
2.1 Ärendestatistik	9
2.2 Styrning och organisation	10
2.2.1 Mål och styrdokument	10
2.2.2 Arbetet med den nya strategin	11
2.3 Kartläggning och lägesbild	12
2.3.1 Lägesbilden som utgångspunkt för strategin	12
2.4 Arbetssätt och rutiner	13
2.4.1 Insatser	13
2.5 Utbildning och kompetens	16
2.6 Samverkan	17
2.6.1 Kvinnohuset i Örebro	17
2.6.2 Förskole- och grundskoleförvaltningen	18
2.6.3 Trygga hem - utan våld	18
2.7 Uppföljning och kontroller	18
2.7.1 Systematiskt kvalitetsarbete	19
2.7.2 Uppföljning till nämnden	20
3. Sammanfattande iakttagelser	22
4. Svar på revisionsfrågor	25
Bilaga 1 Källförteckning	26
Intervjuade funktioner	26
Analyserade dokument	26
Bilaga 2 Detaljerade revisionskriterier	27
Kommunallag (2017:725)	27
Socialtjänstlag (2025:400)	27
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5) Ändrad HSLF-FS 2025:27 ...	27
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)	28
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)	28
Barnkonventionen (SFS 2018:11997)	28
Kvinnokonvention (1979)	29
Brottsbalken 4 kap Om brott mot frihet och frid	29

Sammanfattning och rekommendationer

På uppdrag av stadsrevisionen i Örebro kommun har EY genomfört en granskning av kommunens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Det huvudsakliga syftet har varit att bedöma om kommunstyrelsen och socialnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet mot HRV.

Det är vår bedömning att kommunstyrelsen och socialnämnden delvis har en ändamålsenlig styrning i arbetet mot HRV. Det finns ett initierat arbete för att förebygga HRV, men brister i styrning och uppföljning kvarstår. Den tidigare handlingsplanen från 2017 implementerades endast delvis, vilket har resulterat i bristande dokumentation och otydlig ansvarsfördelning. Den nya strategin följer i stort nationella riktlinjer men saknar anpassningar till Örebro specifika kontext. Utan en aktuell nulägesbild är det svårt att identifiera kommunens unika utmaningar, vilket försvårar arbetet med att möta behoven hos utsatta grupper.

Kunskapen om förekomsten av HRV är bristfällig, och socialnämnden har inte genomfört en egen kartläggning av dess omfattning. Vi noterar också en komplex organisation där flera enheter på socialförvaltningen arbetar med frågan och där olika tjänstepersoner inte upplever att de får utrymme att påverka inriktningen på arbetet. Framtida kartläggningar måste kompletteras med dokumenterad uppföljning. Oklarheter kring rollfördelning och ansvar för lägesbild och strategi försvårar arbetet, och tydliga riktlinjer är nödvändiga. Utbildningsinsatser har varit beroende av statsbidrag och det saknas verksamhetsspecifika rutiner och mål kring HRV, vilket försvårar upptäckten och utredningen av våld. Socialnämndens kvalitetsarbete är eftersatt, med brist på dokumenterad uppföljning av verksamhetens kvalitet.

Sammanfattningsvis kvarstår betydande utmaningar för kommunstyrelsen och socialnämnden i arbetet mot HRV. För att säkerställa ett effektivt arbete krävs en tydligare struktur för uppföljning, dokumentation och samverkan. Det är avgörande att alla aktörer arbetar mot gemensamma mål med en tydlig plan för hur dessa ska uppnås.

Kommunstyrelsen rekommenderas att:

- ▶ Säkerställ en tydlig uppföljningsprocess för det övergripande arbetet med HRV, med klart definierad ansvarsfördelning och förväntningar.
- ▶ Se till att Örebro kommuns specifika kontext och förutsättningar beaktas i det framtida arbetet (strategi, handlingsplaner och åtgärder), inklusive socioekonomiska utmaningar.
- ▶ Säkra kompetensutveckling inom området HRV för samtliga aktuella och berörda verksamheter i kommunen.
- ▶ Utveckla och stärka samverkan med civilsamhället för att ytterligare säkra att åtgärder mot HRV blir anpassade efter kontexten i Örebro.

Vidare rekommenderas socialnämnden att:

- ▶ Genomför kartläggning av förekomsten av våldsutsatta och våldsutövare, inklusive HRV, och analysera om utbudet av insatser svarar mot behoven i kommunen, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2023:39).

EYShape the future
with confidence

- ▶ Fastställ rutiner för samtliga verksamheter om när och hur personal ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta och våldsutövare, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2023:39).
- ▶ Fastställ mål för VINR-arbetet, inklusive HRV, och utveckla en plan för uppföljning av dessa mål, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2023:39).
- ▶ Etablera en strukturerad metod för systematisk kvalitetsuppföljning och egenkontroll av verksamheten, i enlighet med Socialtjänstlag (2025:400) och Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2011:9).

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) ingår i regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det har sin grund i att skydda eller återupprätta en familjs eller släkts heder och sociala anseende och kännetecknas av att det sanktioneras av ett kollektiv och utövas ofta av närstående. Hot, tvång och våld i hederns namn begränsar främst flickors och kvinnors handlingsutrymme genom kontroll av deras sexualitet, klädsel och umgänge. Även pojkar och män kan drabbas av hedersrelaterat våld, både som offer och utövare. Detta kan leda till skador på personlig integritet och självförtroende.

Kunskapen om omfattningen av HRV är begränsad på grund av dels varierande uttrycksformer, dels ett stort mörkertal. Många utsatta berättar inte om sina erfarenheter, vilket gör det svårt att upptäcka problemet. Det är därför viktigt att socialtjänsten har kunskap om tecken på och konsekvenser av hedersrelaterat våld. Flera studier har försökt kartlägga förekomsten i Sverige, men mörkertal och tystnadskulturer försvårar detta. Undersökningar visar att många ungdomar lever under hedersnormer, vilket ökar risken för våld, särskilt för kvinnor, barn och personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Regeringen presenterade 2016 en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (2017-2026), med fokus på förebyggande arbete och samordning mellan aktörer. År 2017 fick Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga HRV, vilket resulterade i en rapport 2019 som påpekade svårigheterna och utmaningen med att undersöka problemets omfattning. En nyligen avslutad statlig utredning¹ föreslår en skärpt syn på HRV. Utredningen överväger att skärpa straffskalor för vissa hedersrelaterade brott och diskutera utvidgning av straffrättsligt ansvar för dem som tillåter barn att gifta sig före 18 år. Den bedömer också behovet av att kriminalisera försök och stämpling till vilseledande äktenskapsresor samt tvång att stanna kvar i äktenskap.

Den 1 november 2022 trädde Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS2022:39) om våld i nära relationer i kraft. I kapitel 2 anges socialnämndens ansvar för planering och styrning. Socialnämnden ska fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare, samt beskriva hur och när målen ska uppnås. Den ska också klargöra var ansvaret ligger för att utreda, fatta beslut och följa upp ärenden som rör dessa grupper. Enligt de allmänna råden bör socialnämnden beakta den särskilda utsatthet eller sårbarhet som en våldsutsatt kan ha, särskilt i en hedersrelaterad kontext.

Revisorerna genomförde under 2023 en granskning av arbetet mot våld i nära relationer. I sin riskanalys för 2025 har de identifierat HRV som ett angeläget område och beslutat att genomföra en fördjupad granskning av detta.

¹Statens offentliga utredningar, *Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck*, SOU 2025:59

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen har syftat till att bedöma om kommunstyrelsen och socialnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Följande revisionsfrågor har besvarats i granskningen:

- ▶ Har kommunstyrelsen och socialnämnden säkerställt ett ändamålsenligt förebyggande arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck?
- ▶ Har utbildningsinsatser planerats eller genomförts?
- ▶ Finns ändamålsenliga och aktuella kartläggningar och analyser av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck?
- ▶ Har kommunstyrelsen och socialnämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av insatsernas resultat på individnivå och gruppnivå?
- ▶ Är centrala arbetsprocesser, rutiner och metodstöd avseende att upptäcka och utreda hedersrelaterat våld och förtryck samt erbjuda ändamålsenligt stöd identifierade, dokumenterade och fastställda på ett tydligt sätt?
- ▶ Finns ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen och mellan kommunen och övriga delar av civilsamhället, så som kvinnojourer och brottsofferjouren, avseende arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck?
- ▶ Finns ändamålsenliga insatser för de personer som utövar hedersrelaterat våld och förtryck?

1.3 Genomförande och avgränsning

Granskningen har genomförts under perioden juni - oktober 2025. Granskningen är avgränsad till att omfatta socialnämndens arbete mot HRV utifrån sitt ansvarsområde.² Granskningen har primärt avsett socialnämnden men omfattar även kommunstyrelsen utifrån styrelsens övergripande ansvar för uppsikt över kommunens nämnder och grundskolenämnden, utifrån deras samverkan med kommunstyrelsen och socialnämnden.³

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Dokumentationen har bland annat avsett styrdokument, rutiner, handlingsplaner, uppföljning och nämndsprotokoll. Intervjuer har genomförts med relevanta nyckelfunktioner från socialnämndens och kommunstyrelsens förvaltningar. Intervjuade och kontaktpersoner har haft möjlighet att faktagranska innehållet före slutligt fastställande av rapport.

1.4 Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår i från följande revisionskriterier, detaljerad beskrivning av revisionskriterierna, se Bilaga 2.

- ▶ Kommunallag (2017:725)
- ▶ Socialtjänstlag (2025:400)

² Nämndreglementen för Örebro kommun, Socialnämndens reglemente - Mandatperiod 2023-2026.

³ Kommunallag (2017:725).

- ▶ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer
- ▶ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS
- ▶ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- ▶ Barnkonventionen (SFS 2018:11997)
- ▶ Kvinnokonvention (1979)
- ▶ Brottsbalken, 4 kap, 4e §

1.5 Definitioner av våld

Socialstyrelsen har tagit fram ett bedömningsstöd för socialtjänstens arbete med HRV⁴. Bakgrunden till detta arbete är ett regeringsuppdrag som syftat till att analysera och föreslå hur relevant kunskapsstöd kan utvecklas för socialtjänstens arbete med våldsutövare. I rapporten definieras tre centrala begrepp: VINR, HRV, samt bedömning av risk och stödbehov.

Våld i nära relationer (VINR) definieras som varje handling som skadar, smärftar, skrämmer eller kränker en annan person, vilket tvingar denne att agera mot sin vilja eller avstå från något. Våldet kan utövas av en nuvarande eller före detta partner eller annan anhörig och kan drabba alla oavsett kön, ålder eller bakgrund. Det kan ta sig många uttryck, inklusive psykiskt, fysiskt, sexuellt, latent, försummelse, digitalt, materiellt och ekonomiskt våld.

Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) bygger på en strukturell maktobalans mellan män och kvinnor och uppstår för att bevara eller återupprätta en persons eller en familjs, släkts eller annan liknande grupps heder. Begreppet heder kopplas ofta till normer som definierar vad som är acceptabelt i en kollektivistisk kultur. Det är ofta kollektivt förankrat och kan drabba både flickor och pojkar, men flickor och kvinnor är särskilt utsatta. Ofta är det kvinnors sexualitet och beteende som kontrolleras, vilket kan leda till allvarliga begränsningar, hot eller våld. Exempel på HRV är tvångsäktenskap, barnäktenskap, oskuldnormer samt könsstympning. Även hbtqi-personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning kan drabbas.

Bedömning av risk och stödbehov är en viktig del i det våldsförebyggande arbetet och syftar till att förebygga och minska våld. Riskbedömningar kan vara ostrukturerade kliniska bedömningar, akuta riskbedömningar eller strukturerade kliniska bedömningar. I en hederskontext är det särskilt viktigt att bedöma risken för barnets hälsa och utveckling, inklusive risken för grovt fysiskt våld, dödligt våld eller bortförande och tvångsgifte. Bedömningen bör också inkludera barnets mående, begränsningar och kontroll, nätverket och familjens bakgrund, nedtryckningar och hot samt förekomst av fysiskt våld.

1.6 Tidigare granskning

På uppdrag av stadsrevisionen genomfördes en granskning av kommunens arbete mot

⁴ Socialstyrelsen, Bedömning av hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer, 2021.

VINR i Örebro kommun 2022. Granskningen visade på brister i såväl kommunstyrelsens som socialnämndens styrning och uppföljning avseende arbetet mot våld i nära relation.

Det framkom bland annat att det saknades tydliga mål kopplade till arbetet och att kommunens handlingsplan för området inte var fullt implementerad. Därtill fanns ingen aktuell kartläggning av våldets förekomst och det fanns bristande systematik i uppföljningen av arbetet. Rutiner för att upptäcka och utreda våld bedömdes vara otillräckliga och det förebyggande arbetet saknade fokus och samordning. Samverkan mellan olika avdelningar och kompetensutveckling för personalen lyftes fram som viktiga områden för förbättring. Stadsrevisionen lämnade därmed ett antal rekommendationer till både kommunstyrelsen och socialnämnden, se nedan.

Kommunstyrelsen rekommenderades att:

- ▶ Säkerställa att handlingsplanen mot våld i nära relationer är implementerad och följs upp i enlighet med de bestämmelser som finns i handlingsplanen
- ▶ Fokusera delar av det förebyggande arbetet specifikt mot åtgärder och insatser kopplat till våld i nära relationer och säkerställa en övergripande samordning
- ▶ Anordna kompetenshöjande utbildningar inom våld i nära relationer till tjänstepersoner utanför socialtjänsten som möter potentiellt våldsutsatta medborgare eller barn och unga i utsatta situationer
- ▶ Säkerställa en kommunövergripande samverkan gällande arbetet mot våld i nära relationer med särskilt fokus på det förebyggande arbetet och omhändertagandet av handlingsplanen mot våld

Socialnämndens rekommenderades att:

- ▶ Tydliggöra hur nämnden omhändertar mål och uppdrag i handlingsplanen mot våld i nära relationer i den ordinarie verksamheten, förslagsvis genom att tydliggöra kopplingen mellan verksamhetsplanen och handlingsplanen
- ▶ Systematiskt kartlägga våldet i kommunen för att säkerställa att insatserna som erbjuds våldsutsatta svarar mot behoven i kommunen
- ▶ Undersöka hur utredningsenheterna kan öka sin systematiska uppföljning för att främja verksamhetsutveckling och stärka den interna kontrollen
- ▶ Dokumentera etablerade arbetssätt i rutiner för att säkerställa en enhetlig hantering av ärenden och mindre personbundenhet
- ▶ Följa upp vuxenutredningens påbörjade arbete med att tillämpa standardiserade bedömningsverktyg i form av mallen för beslutsunderlag och FREDA farlighetsbedömning

1.7 Internationell forskning på området

Den internationella forskningsöversikten "*Honour, violence and gender - an international research review*"⁵ publicerad i april 2025 ger en omfattande och komplex bild av hedersrelaterat våld, där socioekonomiska faktorer framhävs som avgörande för dess uppkomst och uttryck. Forskningen visar att hedersnormer och våld ofta frodas i fattiga

⁵ Jämställdhetsmyndigheten i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, den senare har haft en självständig roll i projektet.

förhållanden, där isolering inom familjer och samhällen förstärker dessa normer.

Översikten bygger på en systematisk sökning i tretton internationella databaser där 831 artiklar från de senaste 30 åren har sammanställts och analyserats. Den bygger på internationell forskning inom flera discipliner. Översikten betonar att kvinnor och flickor är de huvudsakliga offren för hedersrelaterat våld, men att socioekonomi, ålder och etnicitet också spelar en betydande roll i att öka sårbarheten. Män studeras både som potentiella förövare och som offer, vilket visar på komplexiteten i hur hedersnormer påverkar olika grupper.

Trots den omfattande forskningen finns det brister, särskilt när det gäller studier om hbtq-personer. Det framhålls att mer forskning behövs för att utveckla effektiva metoder för förebyggande arbete och för att ge beslutsfattare tillförlitlig kunskap. Översikten syftar till att skapa en djupare förståelse för hedersrelaterat våld i ett internationellt sammanhang och att bidra till relevanta dialoger inom forskning och praktik. Nationella sekretariatet för genusforskning avser att genomföra fördjupade studier baserade på översiktens resultat under 2025.

1.8 Socioekonomiska utmaningar kan påverka förekomsten av HRV

I analysen från Statistiska centralbyrån och Boverket om utanförskap görs en djupgående granskning av olika områdets förutsättningar, behov och problem relaterade till utanförskap. Rapporten innehåller både en tabellbilaga och en kartbilaga, och analysen utgår från regionala statistikområden (RegSO). Myndigheternas uppdrag är att identifiera områden med särskilt stort utanförskap genom en sammanvägd bedömning av olika faktorer. Dessutom ska specifika behov i olika områden identifieras utifrån enskilda faktorer.

Rapporten omfattar en genomgång av samtliga 3 363 regionala statistikområden, där en rad variabler som regeringen angivit som faktorer för utanförskap beaktas. Dessa faktorer inkluderar kriminalitet, otrygghet, bidragsberoende, trångboddhet, lågt demokratiskt deltagande, svaga skolresultat, svag arbetsmarknadsetablering, lågt engagemang i föreningsliv och civilsamhälle samt ohälsa.

I rapporten presenteras olika sammanvägningar och beskrivningar av utmaningar i olika områden. Det är värt att notera att Örebro kommun har flera områden som bedöms som särskilt utsatta med ett stort sammanvägt utanförskap.

I vår granskning ingår inte en fullständig analys av orsakerna bakom HRV, men vi kan konstatera, baserat på den tidigare nämnda forskningsöversikten och de socioekonomiska utmaningarna i Örebro, att det finns anledning att ytterligare belysa dessa samband. Detta är av betydelse för att på ett effektivt sätt kunna bygga upp en verksamhet som kan agera preventivt mot HRV.

2. Kommunens arbete med HRV

2.1 Ärendestatistik

Inom ramen för granskningen har vi efterfrågat statistik eller nyckeltal avseende ärenden och insatser kopplade till arbetet mot HRV för 2024 och 2025. Enligt uppgift från socialförvaltningen förs ingen specifik statistik över ärenden och insatser kopplat till arbetet med HRV.

På vår förfrågan har socialförvaltningen sammanställts statistik kopplat till verksamhetens arbete med VINR. Statistiken särskiljer inte ärenden som specifikt rör HRV, men ingår i statistiken. I tabell nedan framgår statistik hämtad från förvaltningens verksamhetssystem.⁶

Tabell 1. VINR nyckeltal Örebro kommun 2022-2024

Nyckeltal	2022	2023	2024
Antal personer som aktualiserats (genom anmälan/ansökan) där orsaken kodas som någon typ av VINR när informationen inkommer (alla åldrar) ⁷	1114	985	968
Antal personer som aktualiserats (genom anmälan/ansökan) där orsaken kodas som någon typ av VINR när informationen inkommer (vuxna)	194	209	198
Antal personer med insats som kodats skyddat boende VINR	84	100	137 ⁸
Antal vuxna som utretts kopplat till VINR ⁹	-	184	199

Källa: Socialförvaltningen Område IFO, september 2025.

Därtill har vi även tagit del av statistik som manuellt följs och sammanställts av Centrum mot våld (CMV), se tabell nedan.

Tabell 2. CMV nyckeltal Örebro kommun 2022-2024

Nyckeltal	2022	2023	2024
Antal vuxna våldsutsatta personer som haft kontakt med CMV	93	88	73
Antal vuxna våldsutsatta personer som haft kontakt med CMV (varav ärenden kategoriserade som HRV)	20	14	20
Andel (%) kategoriserad som HRV	22	16	27

Källa: Socialförvaltningen Område IFO, september 2025.

⁶ I sakgranskningen framkommer att siffrorna visar nya uppdrag från socialkontoret. Därmed ingår inte personer som fortsatt har kontakt sedan tidigare. Vidare påpekas att det finns personer som är utsatta för både HRV och VINR som av handläggare upplevs utgöra en betydligt större del än det siffrorna visar.

⁷ Initiala kodningen innebär att det under utredning kan visa sig att ett ärende har en annan grundorsak, vilket uppmärksammats först under utredning/insats.

⁸ Ink. införande av placeringsbeslut för medföljande barn från april 2024. Före dess endast vuxna.

⁹ Verksamheten har gjort en beräkning utifrån kategorisering av olika kodningar, då det ger en mer rättvisande bild när enbart kategori vid aktualisering beaktas.

Socialförvaltningen skickar årligen in statistik och data till Kolada¹⁰. Datan kommer från förvaltningens verksamhetssystem och levereras av kommunens statistikfunktion. Statistiken nyttjas även av Socialstyrelsen i sina årliga öppna jämförelser. Indikatorerna och nyckeltalen som redovisas i dessa är framtagna av Socialstyrelsen och grundar sig dels på enkätundersökningar, dels register och statistik från olika myndigheter. Av Socialstyrelsens öppna jämförelser av våld i nära relation ingår bland annat tre nyckeltal kopplat till socialtjänstens insatser avseende VINR eller HRV. Dock saknas statistik för vissa av nyckeltalen från 2022 och för samtliga för 2024.

2.2 Styrning och organisation

I detta avsnitt beskrivs Örebro kommuns övergripande arbete med HRV utifrån såväl övergripande ansvarsfördelning samt arbetet med strategier och mål kopplat till området.

Kommunstyrelsen ansvarar för de kommunövergripande stödverksamheterna inom området säkerhet och trygghet, vilket inkluderar det kommunövergripande arbetet med VINR. Kommunstyrelsen ska i övrigt leda och samordna arbetet med att utforma övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för den kommunala verksamheten.

Socialnämnden ansvarar för den del av socialtjänstlagen som avser individ- och familjeomsorgen. Nämnden har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Nämnden har ett särskilt ansvar för uppsökande verksamhet, förebyggande arbete och allmänt inriktade insatser inom sitt verksamhetsområde. Nämnden ska säkerställa att insatserna motsvarar individernas behov och följa upp dessa insatser.¹¹

2.2.1 Mål och styrdokument

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2017 om *Handlingsplan mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2017-2024*. I revisionens granskning från 2022 konstaterades att handlingsplanen bidrog med övergripande mål för arbetet, men att den inte fullt ut hade implementerats. Handlingsplanen skulle ha reviderats av kommunstyrelsen vartannat år och utvärderingsrapporter var planerade för 2019 och 2021. Uppföljning skulle också ske på en övergripande nivå inom ramen för den ordinarie verksamhetsuppföljningen, samt på detaljnivå genom temarapporter.¹² Handlingsplanen har endast i begränsad utsträckning följts upp och därmed har det saknats underlag för revidering. Skälet till detta uppges ha varit brist på resurser samt ett otydligt ansvar för uppföljningen. Vid tidpunkten för denna granskning har handlingsplanen upphört att gälla och det pågår ett arbete med att ersätta den med en ny strategi.

I kommunens årliga budgetdokument, *Övergripande strategier och budget (ÖSB)*, framgår centrala kommungemensamma mål och uppdrag inom fyra strategiska områden. Ett av dessa områden är "*Ett tryggt Örebro genom livet*" med tillhörande uppdrag från

¹⁰ Kolada är en databas som möjliggör jämförelser och analys av kommunsektorn. Kolada tillhandahålls av Rådet för främjande kommunala analyser (RKA).

¹¹ Örebro kommuns nämndreglementen för mandatperioden 2023-2026.

¹² Handlingsplan mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2017-2024.

kommunfullmäktige. För 2024 avsåg ett av uppdragen att ta fram en ny plan för att motverka VINR och HRV. Uppdraget samordnas av kommunstyrelsen och socialnämnden ska delta i arbetet genom samtal och workshops, och planen förväntas vara klar under 2025. Ett av uppdragen i ÖSB för 2025 är att utveckla en metod för att säkerställa uppföljning av den nya handlingsplanen. Kommunledningsförvaltningen har haft det samordnande ansvaret för framtagandet av strategin och två strategier från enheten för utveckling och hållbarhet har ett särskilt sakkunnigt ansvar.

2.2.2 Arbetet med den nya strategin

Den nya strategin *Strategi mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuell exploatering* var vid tidpunkten för granskningen ute på remiss hos kommunens förvaltningar inför kommande beslut, vilket innebär att vi i denna granskning inte kan värdera implementeringen av strategin, utan endast textinnehållet.¹³ Vid sakgranskning av granskningsrapporten framkommer att socialnämndens yttrande har beretts utan kommentarer vid eller efter nämndsammanträdet. Yttranden är därmed förankrat hos den politiska majoriteten och det uppges vara osannolikt att det blir några förändringar i skrivningarna. Nämnden ska fatta beslut i oktober 2025.

I processbeskrivningen för den nya strategin anges att arbetet haft den tidigare handlingsplanen som utgångspunkt baserat på de brister som framkom av stadsrevisionens granskning 2022. Kommunledningsförvaltningen menar att en uppföljning av den tidigare handlingsplanen ska ha skett parallellt med framtagandet av den nya strategin, bland annat genom framtagandet av en kommungemensam lägesbild från 2023 och dialogmöten med relevanta aktörer i kommunen, så som socialförvaltningen, och med civilsamhället. Detta arbete ska ha legat till grund för den nya strategin, varpå det bland annat har identifierats behov av stärkt stöd och skydd till våldsutsatta, bättre samordning och tydligare ansvar.

Strategins övergripande målsättning är att kommunen ska vara en trygg och säker kommun för alla. I enlighet med det sjätte nationella jämställdhetspolitiska målet ska mäns våld mot kvinnor, inklusive VINR, HRV samt sexuell exploatering, upphöra. Målsättningen stödjer även kommunens arbete med Agenda 2030, särskilt mål 5 om jämställdhet och utrotning av våld mot kvinnor och flickor. Strategin ska bidra till att uppnå kommunens mål för hållbar utveckling, jämlika uppväxtvillkor, mänskliga rättigheter samt trygghet och säkerhet.

Strategin bidrar med att stärka, konkretisera och organisera arbetet med utgångspunkt i kartläggningar och nulägesanalyser. Strategin bygger på två huvuddelar: en tydlig organisation för genomförande och uppföljning, samt sex fokusområden som ska driva arbetet framåt. Utifrån denna gransknings avgränsningar ser vi ett av fokusområdena som särskilt viktigt: *att öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck*.

Strategins beskrivning av HRV, likt Socialstyrelsens, betonar våldets kollektiva karaktär och specificerar att strategin inkluderar det kollektiva våld som den drabbade utsätts för vid HRV och förtryck.¹⁴ Socialstyrelsen betonar vikten av att socialnämnden vid planeringen av verksamheten och i enskilda ärenden bör beakta den särskilda utsatthet eller sårbarhet

¹³ Beslut i kommunfullmäktige planeras antingen till december 2025 eller januari 2026.

¹⁴ Remissversion av Strategi mot våld i nära relationer hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuell exploatering, augusti 2025.

som en våldsutsatt kan ha på grund av en hedersrelaterad kontext.¹⁵ Strategin beskriver det kollektiva perspektivet men tydliggör inte hur strategin i praktiken tar hänsyn till det kollektiva våldet.

Det framgår inte av strategin huruvida eller i vilken utsträckning framtagandet av den nya strategin har beaktat eventuella identifierade utvecklingsområden eller lärdomar/utvärderingar från den tidigare handlingsplanen. Däremot menar flera intervjuade att tidigare erfarenheter och lärdomar har tagits tillvara men att det inte gjorts någon systematisk uppföljning på ett klart ansvar och bristande resurser.

2.3 Kartläggning och lägesbild

En av rekommendationerna som lämnades till socialnämnden i granskningen från 2022 var att systematiskt kartlägga våldet i kommunen för att säkerställa att de insatser som erbjuds våldsutsatta motsvarar behoven i kommunen. En sådan kartläggning har inte genomförts inom socialnämndens verksamheter. Nya lagkrav, i och med införandet av lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande, medförde att kommunledningsförvaltningen tog fram en lägesbild och åtgärdsplan för kommunen utifrån 2023 års siffror, vilken presenterades 2024.¹⁶ Lägesbilden från 2023 omfattar VINR, HRV, prostitution samt människohandel för sexuella ändamål och är framtagen som en del av flera olika lägesbilder i syfte att kartlägga brottslighet, dess omfattning och konsekvenser. Enligt lagen ska lägesbilden uppdateras minst vartannat år och nästa lägesbild är planerad att tas fram på 2025 års siffror och presenteras 2026.

Lägesbilden från 2023 inleds med en beskrivning av svårigheterna med att kartlägga VINR och HRV. Brottskoder på lokal nivå bedöms inte kunna fånga upp våldet i kommunen på ett korrekt sätt. Andra svårigheter beskrivs vara att det inte är möjligt att använda officiell statistik för att mäta antalet personer som utsatts för HRV, eftersom den officiella kriminalstatistiken endast omfattar anmälda och registrerade brott. Arbetet med lägesbilden har bidragit till identifierandet av behov av fördjupande analyser i kommande lägesbilder samt en fördjupad kartläggning gällande bland annat HRV. Lägesbilden betonar även att kommunens övergripande arbete mot VINR behöver förbättras avseende samordning och övergripande struktur - då analysen är att det förebyggande arbetet för området saknar en tydlig struktur och samordning, vilket hindrar kunskapsutveckling och uppföljning som skulle kunna driva arbetet framåt. Intervjuade vittnar om en delad uppfattning kring socialförvaltningen delaktighet i framtagandet av lägesbilden. Dock betonas det vid sakgranskning av central funktion från socialförvaltningen att socialförvaltningen som organisation och genom representation har varit involverad och delaktig på flera olika sätt och i hela processen med såväl lägesbild som utveckling av den nya strategin.

2.3.1 Lägesbilden som utgångspunkt för strategin

Av remissutkastet av den nya strategin framgår att genomförandet och uppföljningen av

¹⁵ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39).

¹⁶ Örebro kommun årsredovisning 2024.

strategin ska följa en tvåårscykel baserad på aktuell lägesbild. En ny lägesbild ska tas fram vartannat år och ska bestå av tre delar:

1. En kartläggning av de tre våldstyperna (inkl. HRV),
2. En kartläggning av fokusområdena och dess förutsättningar, samt
3. En utvärdering av tidigare åtgärder

Kommunledningsförvaltningen ska ansvara för att samordna arbetet med lägesbilden och att lägesbilden ska förankras hos samtliga förvaltningar. Lägesbilden ska även ligga till grund för förslag på åtgärder i en åtgärdsplan. Utöver detta framgår det inte hur arbetet med kartläggningarna är tänkt att genomföras. Socialförvaltningens uppfattning är att den kartläggning som förespråkas av den nya strategin kommer att motsvara den typ av systematiska kartläggning som Socialstyrelsen föreskriver för VINR.¹⁷ Dock är det oklart i nuläget vilket ansvar kommunstyrelsen kommer att delegera till socialnämnden och vad som kommer att förväntas från dess verksamheter avseende genomförandet.

2.4 Arbetssätt och rutiner

I socialnämndens verksamhetsplan för 2025 anges att ett prioriterat område är att intensifiera arbetet med att förebygga och stödja personer som blivit utsatta för våld, med särskilt fokus på HRV. Socialnämndens verksamhet ingår i socialförvaltningens område för Individ- och familjeomsorg (IFO) och är organiserad i tre områden:

- ▶ Råd, stöd och mottagning
- ▶ Barn, unga och familj
- ▶ Unga, vuxna och familj¹⁸

För att säkerställa en enhetlig hantering av ärenden och minska personbundenheten rekommenderades nämnden i granskningen 2022 att dokumentera etablerade arbetssätt. Inga nya eller ytterligare rutiner har dock upprättats. Enhetlig hantering säkerställs istället genom utredningsmallar, bedömningsinstrument, nära arbetsledning och löpande prioriteringar baserade på säkerhet samt skydds- och stödbehov. Socialnämndens verksamheter har få lokalt dokumenterade rutiner kopplade till arbetet med HRV. Arbetet baseras främst på nationella resurser, såsom Socialstyrelsens handbok "*Våld i nära relationer - Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården.*"

2.4.1 Insatser

Inom IFO:s verksamheter särskiljs inte arbetet med HRV ifrån övriga typer av VINR. Socialnämnden har inte sett något behov av att separera HRV-frågor eller målgruppen från andra VINR-frågor och målgrupper. Det anses att arbetet med denna typ av våld genomsyrar hela nämndens verksamhet och processer. Socialförvaltningen uppger dock att det används olika typer av bedömningsstöd utifrån ärendets karaktär.¹⁹ Socialnämndens verksamheter erbjuder inte heller några specifika insatser kopplade till

¹⁷ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39).

¹⁸ I granskningen ingår beskrivning av hur vuxenperspektivet tillgodoses i beskrivningen av CMV. Utredning unga/vuxna täcks inte av kartläggningen i detta kapitel.

¹⁹ Socialnämndens återkoppling kring stadsrevisionens granskning från 2022

HRV. Alla insatser, oavsett om de riktar sig till våldsutsatta, våldsutövare eller barn, utformas individuellt inom ramen för öppenvård och vid behov genom placering.

Inom IFO är det huvudsakligen tre verksamheter/enheter som möter individer utsatta för HRV: mottagningsgruppen, utredningsenheten för barn och unga samt *Centrum mot våld i nära relation (CMV)*.

Mottagningsgruppen

Mottagningsgruppen är en gemensam mottagning för barn, unga och vuxna som tar emot, bedömer och beslutar om anmälningar och ansökningar. Gruppen har i dagsläget 17 socialsekreterare, två gruppledare, tre administratörer och leds av en enhetschef.

Ärenden kopplade till HRV rör främst medborgare som behöver stöd, rådgivning eller insatser, där målgruppen huvudsakligen är unga kvinnor i åldern 12-19 år. En av verksamhetens största utmaningar kopplad till HRV-ärenden är att dessa ofta kräver en bredare kartläggning, då det vanligtvis finns flera hotaktörer. Nätverksarbete²⁰ är sällan en lämplig metod. Det finns också en viss osäkerhet bland handläggare, som uttrycker behov av tydligare stöd och utbildning för att kunna bedöma allvaret i situationer.

För att identifiera och bedöma risker för HRV används lokala rutiner och individuella bedömningar av ärenden. Stödinsatser erbjuds utifrån individuella behov, vilket kan inkludera placering i skyddat boende eller öppenvård. Samverkan sker både internt och externt och personal erbjuds utbildning och kompetensutveckling för att öka medvetenheten om HRV. Kvalitetsarbetet och uppföljningen av HRV-ärenden hanteras genom samråd och avvikelserapporter. Mottagningsgruppen uppskattar att de årligen hanterar cirka 6-10 HRV-ärenden där bedömning gjorts att det finns akut skyddsbehov. Det betonas att mottagningsgruppen hanterar betydligt fler ärenden där det finns inslag av HRV, men där det inte behövs akuta åtgärder.

Mottagningsgruppen har under flera år haft ett löpande uppdrag att kontinuerligt informera och föra dialog med både ledning och medarbetare hos aktörer med anmälningsplikt. Detta inkluderar frågor kopplade till HRV. Informationen fokuserar på anmälningsplikten, vad man ska göra om man är osäker på om en anmälan ska göras, samt vad som händer efter en orosanmälan. Dessutom finns det varje vardag möjlighet att kontakta mottagningsgruppen för anonym konsultation. Denna möjlighet används frekvent av skolpersonal och uppfattas som ett bra verktyg, särskilt när det gäller att fånga upp signaler kopplade till HRV.²¹

Utredning barn och unga

Utredningsenheten för barn och unga är uppdelad i två grupper mellan två enhetschefer, grupp 1 och grupp 2. Grupp 1 avser främst den yngre målgruppen, barn i åldern 0-13 år. Inom enheten arbetar 41 socialsekreterare, fyra gruppledare och två administratörer. Grupp 2 riktar sig främst mot den äldre målgruppen, barn och unga 13-21 år. Vi saknar uppgifter om vilka resurser som finns att tillgå inom gruppen.

Grupp 1 genomför barnavårdsutredningar baserat på inkomna orosanmälningar, där

²⁰ Nätverksarbete involverar att tillsammans med klient och dennes privata och professionella nätverk hitta lösningar och stöd för en förbättrad situation.

²¹ Förvaltningens yttrande över ledamotsinitiativ, 2025-05-06.

enheten erbjuder hjälp och stöd samt säkerställer skydd vid behov. Förebyggande åtgärder inkluderar att ställa frågor och vara lyhörd, men enheten involveras ofta först när en incident har inträffat. För målgruppen barn och unga är skillnaden i arbetet med HRV och VINR betydande, då HRV ofta involverar större utomstående krafter och behov av långvariga skyddsinsatser. Utmaningarna i arbetet med HRV inkluderar komplexa frågor kring säkerhet, vårdnad, umgänge och hantering av känsliga uppgifter.

För att identifiera och bedöma risker för HRV har enheten rutiner som syftar till att minimera handläggartyget och säkerställa kontinuitet i ärenden. Riskbedömningar baseras på förkunskaper och signaler om hot och avlyssning. Samverkan sker både internt och externt, med aktörer som CMV, polisen och Kvinnohuset i Örebro. Utbildning och kompetensutveckling erbjuds genom digitala utbildningar via NCK.

Uppföljningen av HRV-ärenden är för närvarande begränsad, och enheten har svårt att uppskatta antalet hanterade ärenden kopplade till HRV. Det är få barn och unga som placeras på grund av HRV, men många mödrar och barn placeras i skyddat boende på grund av hedersrelaterad oro. Det finns även oro för heder i flera barnavårdsutredningar, men det går inte att konstatera, vilket gör det svårt att få fram en exakt siffra.

Grupp 2:s arbete med ungdomar följer sedan några år tillbaka socialförvaltningens pilotmodell för HRV. Modellen beskriver vad som ska göras inom ramen för mottagande, samordning och framtid. För respektive skede anges förväntningar på mottaget/jour, utredningsenheten samt interna utförare. Det framgår att ett antal socialsekreterare och arbetsledare som handlägger ungdomsärenden har genomgått utbildning och använder materialet Heva.

Centrum mot våld i nära relation (CMV)

CMV är organisatoriskt placerat inom området för unga, vuxna och familj och riktar sig till vuxna som är eller har varit utsatta för våld eller hot om våld från närstående. Verksamheten har funnits sedan 2007.

CMV är en utförarenhet som erbjuder stödsamtal och rådgivning till våldsutsatta baserat på biståndsbeslut och har en öppen ingång för våldsutövare. Verksamheten omfattar även HRV, personalen uppskattar att ungefär hälften av alla ärenden har någon typ av koppling till HRV, antingen som enbart HRV-relaterade ärenden eller i kombination med andra typer av våld. CMV leds av en enhetschef och en gruppleddare, och de allra flesta uppdragen kommer från utredningsenheten. Verksamheten har idag nio medarbetare, varav samtliga kuratorer är utbildade socionomer. Två av dessa arbetar specifikt med våldsutövare.

CMV har få dokumenterade rutiner för arbetet med HRV-ärenden, då arbetet främst baseras på medarbetarnas egna kompetenser samt stöd från eventuellt nationellt material som bedöms lämpligt. Metodstöden FREDÅ och Patriark används, men det finns ingen specifik metod som alltid tillämpas. Arbetet utgår från individens behov, det pågår också ett arbete med att ta fram en handbok för att skapa en grund för framtida arbetet.

Uppfattningen är att alla ärenden inledningsvis hanteras på samma sätt, eftersom insatserna som kan erbjudas i grunden är ganska lika. Det är snarare frågan om var man får skydd, stöd eller säkerhet ifrån som kan variera. I CMV:s arbete med vuxna, menar tjänstepersoner att det uppfattas att vuxna ofta söker hjälp själva, men att de sökande inte alltid förstår att det handlar om heder.

Verksamheten är en av förvaltningens verksamheter som har kö till sina tjänster. Budgeten, resurserna och behoven upplevs inte möta varandra. För att kunna leva upp till det arbete som framgår av den nya strategin finns en uppfattning om att lämpliga resurser måste tillföras.²²

Intervjuade från CMV uppger att det inte finns några krav på att ta fram en årlig verksamhetsberättelse eller motsvarande. Uppfattningen är att det inte heller är något som någonsin har efterfrågats av förvaltningen eller nämnden. Det enda kravet som finns från centrala förvaltningen är att verksamheten ska använda sig av LOKE-formulär²³ och regelbundet skicka in statistik. CMV enhetschef har deltagit i flera steg i framtagandet av lägesbilden 2023 och den nya strategin, men det finns en uppfattning om att personal på CMV i begränsad utsträckning har varit involverade i dessa processer.

2.5 Utbildning och kompetens

Socialförvaltningens medarbetare uppger att allt arbete inom IFO:s verksamheter har BBIC²⁴ som utgångspunkt. Dessutom ska alla medarbetare som möter medborgare i sitt uppdrag ha gått webbkursen Heder.²⁵ Socialförvaltningen anser att VINR-frågan genomsyrar hela nämndens verksamhet och alla dess processer. Uppfattningen är att det är viktigt att VINR-perspektivet integreras i alla etablerade arbetssätt och i allt utvecklingsarbete, snarare än att behandlas som något separat.

Medarbetare inom CMV upplever det svårt att hitta specifika utbildningar som ger spetskompetensen för att hantera HRV-ärenden. Våldet är komplext och påverkas av faktorer som religion, kultur och historia. Det finns mycket kompetensdelning inom gruppen, men en stor brist på den typ av specialistutbildningar som skulle behövas.²⁶ Utbildningen Heder anses vara en god introduktion till HRV, men det saknas nationella utbildningar eller motsvarande för att kunna fördjupa kunskapen. CMV upplever vidare att verksamheten hittills byggt på kuratorer med lång erfarenhet, men i och med generationsväxling finns större behov av kompetensutveckling internt på enheten men också inom kommunens andra verksamheter.

Under 2024 och 2025 genomförs fyra större kompetenshöjande insatser kopplade till VINR och HRV, samordnade av kommunledningsförvaltningen. Utöver dessa insatser har mindre aktiviteter som samtal och workshops hållits, särskilt i samband med strategin. Bland har följande utbildningar genomförts:

- ▶ Riktad kompetensutveckling kring könsstympling och HRV för skolsköterskor och skolläkare
- ▶ Verksamhetsanpassad utbildning om VINR och HRV för arbetskonsulenter och tjänstepersoner på arbetsmarknadsenheten

²² Vid sakgranskning fick vi ta del av socialnämndens remissvar på strategin där detta betonas.

²³ Modell för lokal uppföljning enligt LOKE-modellen.

²⁴ Barnets behov i centrum (BBIC) - ett arbetssätt för socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

²⁵ Introduktionskurs från Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer.

²⁶ Betonas i socialnämndens remissvar på strategin.

- ▶ Grundläggande kunskap om våld och dess påverkan på arbetslivet, för HR-avdelningen
- Kommunen har tidigare framgångsrikt använt sig av statsbidrag för att öka kompetensen kring HRV. Utbildningarna har varit uppskattade och inneburit utbyte med andra kommuner både inom och utanför Sverige men efter indraget statsbidrag finns numera inte dessa möjligheter.

2.6 Samverkan

En av IFO:s verksamhetschefer har sedan ett år tillbaka ett strategiskt ansvar för VINR-arbetet inom IFO:s verksamheter. Tidigare fanns en samverkansgrupp kallad *Utskott VINR*, som under våren har omstrukturerats till en strategisk och taktisk grupp av enhetschefer. Denna grupp, numera kallad *Forum VINR/KRIM*, syftar till att säkerställa intern samverkan och samordning för både VINR-arbetet och det brottsförebyggande arbetet. Gruppen har funnits sedan våren 2025 och träffas en gång i månaden för att diskutera VINR-arbetet. Syftet är att främja samarbetet mellan verksamheterna kring VINR-relaterade frågor. Samtliga enheter inom IFO som bedöms vara berörda har en enhetschef som representant i gruppen. En utvecklingsstrateg på IFO har ansvar för att koordinera arbetet och fungerar som ordförande för gruppens möten. Gruppen är informell och är inte politiskt beslutad.

Representanter från socialförvaltningens IFO-verksamhet menar att det är svårt att hitta vägar för samverkan inom socialförvaltningen med funktionsstöd och vård- och omsorg men det är ett pågående utvecklingsarbete.

I förslaget till den nya strategin beskrivs en uppföljningsprocess där samverkan är central. Under framtagandet av strategin har kommunledningsförvaltningen genomfört dialogträffar med förvaltningar och civilsamhället samt deltagit i forum anordnade av Länsstyrelsen med flera aktörer, inklusive kommuner, region, civilsamhälle, polis och Migrationsverket. Samtidigt arbetas det fram en samverkansstruktur med dessa aktörer som ska integreras i befintliga processer och kopplas till uppföljningsprocessen, där en lägesbild och åtgärdsplan tas fram. Målet är att förvaltningarna ska kunna diskutera och bidra med både verksamhetsspecifika och kommunövergripande behov och åtgärder.

Strategin betonar också civilsamhällets viktiga roll i uppföljningen och framtagandet av lägesbilden. Dialogträffarna med civilsamhället syftar till att utveckla en samverkansstruktur och de bidrar också till framtagande av lägesbilden.

2.6.1 Kvinnohuset i Örebro

Örebro kommun har en lång historia av samverkan i form av avtal med Kvinnohuset i Örebro. I dess nuvarande form har avtal funnits sedan 2018, nu gällande avtal är från 2022 om samverkan kring skyddat boende samt rådgivnings- och stödsamtal. Kommunen har enligt avtalet rätt till åtta platser för kvinnor och barn i behov av skyddat boende. CMV upplever att samarbetet med Kvinnohuset är gott, men påpekar att de sällan behöver alla åtta platser, då placeringar ofta måste ske på annan ort. Därför har ett tilläggsavtal skrivits i juni i år, vilket ger Kvinnohuset rätt att erbjuda platserna till andra aktörer om kommunen inte behöver samtliga. CMV hänvisar ofta till Kvinnohusets samtalsmottagning, eftersom det ofta är en snabbare väg till hjälp, medan CMV ibland har längre väntetider och köer.

2.6.2 Förskole- och grundskoleförvaltningen

Förskole- och grundskoleförvaltningen anser att skolan har en viktig roll i att förebygga HRV. Vid oro för en elev måste skolan anmäla detta till socialtjänsten. Samverkan mellan skola och socialtjänst är avgörande för barns bästa. Förvaltningens trygghetsgrupp stödjer skolor genom nätverksträffar och utbildningar för att öka tryggheten hos elever. Under våren 2025 startades ett nätverk för barn- och elevhälsoprofessioner med fokus på utbildning och informationsdelning.

En rutin från 2024 för samverkan mellan socialtjänsten och förvaltningen syftar till att tydliggöra samarbetet med socialförvaltningen, särskilt för barn med skyddad identitet. Rutinen inkluderar checklistor för olika situationer, men en specifik rutin för barn som utsätts för HRV saknas. Det finns inte någon direkt samverkan mellan förvaltningarna kring HRV.

Intranätet och orebro.se erbjuder stöd för anställda vid oro för barn, men det saknas specifika riktlinjer för oro eller misstanke om HRV. Rektorer uppmanas att rådgöra med socialtjänsten, och grundskolenämnden har gett förskole- och grundskoleförvaltningen i uppdrag att säkerställa kunskap om anmälningsskyldigheten. Det sker regelbundet att socialtjänsten skickar ut ett formulär där pedagoger fyller i information om hur det fungerar på förskolan för specifika barn som socialtjänsten är i kontakt med. Informationen skickas till rektor via säker e-post. Ibland kontaktar socialtjänsten rektor för att begära referenssamtal med berörd pedagog, där rektor förmedlar kontakten. En utmaning är att pedagoger kan känna oro för att bli utsatta efter att information har lämnats ut, liksom obehag som kan uppstå vid orosanmälningar.

2.6.3 Trygga hem - utan våld

Örebro kommun blev tillfrågade av Polisområde Örebro att vara pilotkommun för arbetssättet "*Trygga hem - utan våld*". Under kommunstyrelsens trygghetsutskottets möte den 15 oktober 2024 fick kommunledningsförvaltningens säkerhetsavdelning i uppdrag att utreda konsekvenserna av att införa piloten.

I mars 2025 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att teckna avsiktsförklaring för att under 2025-2027 genomföra Trygga hem - utan våld. För att säkerställa att utvecklade arbetssätt är verksamma innan eventuella beslut fattas om att införa permanent verksamhet bedrivs arbetet i tillfällig form. Pilotprojekt genomförs i samverkan med polisområdet Örebro län, Kriminalvården Region Mitt samt länsstyrelsen i Örebro län. Trygga hem - utan våld syftar till att kommunen ska arbeta fram en framgångsrik metod och kunskapsbaserat arbete mot våldsutövare inom våld i nära relation. Pilotprojektet har inget specifikt fokus på HRV.

2.7 Uppföljning och kontroller

En av rekommendationerna till socialnämnden från granskningen 2022 avsåg att undersöka hur utredningsenheterna kan öka sin systematiska uppföljning för att främja verksamhetsutveckling och stärka den interna kontrollen. Enligt uppgift utvecklades den systematiska uppföljningen av såväl verksamheterna som aggregerad individdata löpande.

Den systematiska uppföljningen av såväl verksamheterna som aggregerad individdata utvecklas löpande, men utvecklingen har inte baserats på en aktiv undersökning av möjligheterna utan baseras snarare på behov av uppföljning och systematik utifrån perspektiven ekonomi och kvalitet.

Av stadsrevisionens tidigare granskning framkom även att socialnämnden 2017 beslutade om en *Målbild för socialnämndens arbete med våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2024*. Målbilden utgick ifrån den kommungemensamma handlingsplanen och inkluderade de åtaganden nämnden fick ansvar för i handlingsplanen. Enligt socialförvaltningen har målbilden inte följts upp i skriftlig form eller rapporterats till nämnden. Berörda verksamheter ska löpande ha stämt av läget med arbetet.

2.7.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Socialnämnden har sedan länge en utmaning i att upprätthålla systematik i sitt kvalitetsarbete. Under 2023 togs ett omtag för att säkerställa efterlevnad lag och allmänna råd avseende rutiner och stöddokument och under 2024 inleddes ett förvaltningsgemensamt uppdrag för att stärka arbetet. Under 2024 hade socialnämnden som mål att inrätta ett systematiskt kvalitetsarbete. Målet nåddes inte.²⁷

Socialnämndens verksamheter har inte upprättat någon kvalitetsberättelse de senaste åren, eftersom det inte är ett krav och därför har prioriterats bort. När det gäller hur IFO dokumenterar sitt arbete med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten, anges att arbetet omfattar flera delar. Verksamheten integrerar krav från kvalitetsledningssystemet och andra regleringar samt samlar in information för att få en bredare bild av läget. En utmaning ska ha varit att skapa en effektiv systematik, vilket har krävt flera omtag kring strukturerna de senaste åren. Resursbrist och prioriteringar mot handläggning och stöd till medborgare har gjort det svårt att avsätta nödvändiga resurser för att utveckla och upprätthålla systematik i arbetet. För närvarande arbetar hela Socialförvaltningen med en gemensam process och verktyg för kvalitetsledningssystemet, inklusive ett nytt IT-stöd för dokumentation och visualisering av processer.

Under hösten 2025 introduceras ett nytt verktyg för hantering av avvikelser. Verksamheten deltar också i utvecklingen av ett beslutsstödsystem som samlar ekonomi-, HR- och verksamhetsdata för en samlad uppföljning och analys. Dessutom utbildas fler verksamheter i SKR:s utbildning i individbaserad systematisk uppföljning.²⁸ Ett projekt med Örebro universitet syftar till att undersöka evidensbaserade metoder inom socialt arbete. Verksamheten strävar efter att bli en lärande organisation och förbättra kvaliteten i sitt arbete.

Socialförvaltningen uppger att varken socialnämnden eller dess verksamheter de senaste åren varken har genomfört egenkontroller, interna kontrollaktiviteter eller kvalitetsmätningar där HRV lyfts specifikt.

²⁷ Socialnämndens årsberättelse 2024.

²⁸ [Individbaserad systematisk uppföljning | SKR](#)

2.7.2 Uppföljning till nämnden

Vid förfrågan om vilken typ av uppföljning nämnden tar del av kopplat till arbetet mot HRV uppges att nämnden inte tagit del av några ärenden de senaste åren avseende uppföljningar eller utvärderingar på området. Inom ramen för granskningen har en protokollgranskning gjorts av socialnämndens protokoll för perioden januari 2024 - augusti 2025. Av protokollgranskningen kan vi konstatera att socialnämnden inte har tagit del av någon uppföljning eller utvärdering på området, men att det förekommit ärenden som berört ämnet.

- ▶ I mars 2024 initierade en ledamot ett ärende om hederskultur i kommunen. Nämnden ville ha en redovisning av läget och vilka analyser som ligger till grund för arbetet mot våld och förtryck. Socialförvaltningen fick i uppdrag att bereda ett svar.
- ▶ I svaret från Socialförvaltningen i april 2024 framgick det att det är svårt att få en överblick över HRV. Statistik inkluderar HRV inom VINR, vilket gör kartläggningen svår. Den senaste lokala statistiken från Örebro kommun, baserad på en undersökning från 2016, visade att två procent av örebroarna (28 personer av 1360 svarande) har upplevt HRV, tvångsäktenskap eller könsstympning.
- ▶ I april 2024 inkom ett initiativ om att inga elever ska giftas bort eller könsstympas under sommarlovet. I socialförvaltningens svar framkommer bland annat att verksamheten arbetat fram ett informationsmaterial om Socialtjänstens uppdrag och arbete, som i första hand vänder sig till föräldrar men som även fungerar som utgångspunkt i samtal med barn. I materialet finns formuleringar om att exempelvis de svenska förbuden mot att slå barn och barnäktenskap, gäller alla i Sverige och är inte förhandlingsbara.
- ▶ I mars 2025 väckte två ledamöter i nämnden en fråga om elever som försvunnit från skolorna av hedersrelaterat skäl, vilken socialnämnden beslutade skulle remitterade till socialförvaltningen för vidare hantering. I april 2025 besvarades frågan muntligt av verksamhetschef från IFO.

Vi noterar att CMV är en relativt okänd verksamhet utanför Socialnämnden. Vid sakgranskning uppges att uppdraget i kommunens årsprocess är en avvikelsebaserad uppföljning. Det innebär att verksamheter och dess innehåll enbart beskrivs i årsberättelsen utifrån avvikelser. I socialnämndens årsberättelse för 2024 omnämns verksamhetens endast en gång och det är i redovisning av ett av nämndmålet: Socialnämnden säkerställer att personer som söker hjälp för att de utsätts för eller riskerar utsättas för hot och våld, får skydd och stöd i skälig tid. Nämndmålet ena indikator för uppföljning avsåg:

- ▶ Tiden mellan ansökan om stöd och verkställighet hos den interna utföraren, Centrum mot våld i nära relation.

I övrigt omnämns inte CMV:s verksamhet i årsberättelsen. I socialnämndens verksamhetsplan för 2025 nämns inte verksamheten överhuvudtaget.

CMV ska ha bjudits till nämnden ett antal gånger för dialog om VINR och ska även ha hållt i en mindre workshop liknande utbildning för ledamöterna. Det uppges även att det är

flertalet ledamöter som kommit på verksamhetsbesök.²⁹

Det finns utöver det delade uppfattningar inom socialförvaltningen kring nämndens intresse för uppföljning av arbetet kring VINR och HRV, samt hur ofta de får svara på frågor. Vissa delar av förvaltningen upplever att nämndens intresse är oklart och att det sällan förekommer frågor eller önskemål om uppföljning. Andra delar bedömer att nämndens intresse är stort och att det finns en medvetenhet i nämnden om att detta är ett samhällsproblem som kräver kontinuerlig utveckling och fokus. Tjänstepersoner framhåller att en mer strukturerad uppföljning skulle underlätta återslagberättelserna och hjälpa enheten att identifiera förbättringsområden i deras arbete.

²⁹ Vid sakgranskning framkommer att nämnden för ett par år sedan informerades om VINR vid 4-5 tillfällen med fokus på verksamhetsinformationen/kompetenshöjningsaktiviteter. Flera enheter deltog i framtagandet av informationen.

3. Sammanfattande iakttagelser

Arbete med att förebygga HRV har inletts

Vi kan konstatera att Örebro kommun har inletts ett arbete för att säkerställa ett ändamålsenligt förebyggande arbete mot HRV. Den tidigare handlingsplanen från 2017 implementerades inte fullt ut, och det saknas tydlig dokumenterad uppföljning av denna till följd av brist på resurser och otydlig ansvarsfördelning. Inom ramen för arbetet med den nya strategin framgår ambitioner om strukturer för tydlig samverkan och uppföljning. Representanter från kommunledningsförvaltningen hävdar att lärdomar från den tidigare handlingsplanen har integrerats i den nya strategin, men avsaknaden av konkret uppföljning gör det svårt att verifiera detta. Socialförvaltningen känner inte till att det ska ha gjorts någon uppföljning av handlingsplanen. Även om enskilda tjänstepersoner har tagit vara på lärdomar, riskerar en icke-transparent process och avsaknad av väldokumenterad process att viktiga insikter går förlorade.

Nya strategin följer nationella riktlinjer

Den nya strategin är omfattande och tar enligt vår bedömning hänsyn till större delar av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39). Det är tydligt att det finns en ambition att följa nationella riktlinjer och skapa en grund för effektiva insatser. Dock noterar vi att det finns en brist på anpassningar till den specifika kontexten i Örebro. Detta kan delvis förklaras av att kommunen saknar en aktuell nulägesbild som skulle kunna ge en mer detaljerad förståelse för de unika utmaningar som finns. Genom att ta hänsyn till dessa faktorer kan strategin anpassas för att bättre möta de verkliga behoven hos de utsatta grupperna i Örebro. Det är avgörande att arbeta utifrån en helhetssyn som inte bara följer centrala rekommendationer, utan också tar hänsyn till de specifika lokala förutsättningarna.

Socioekonomiska utmaningar och möjliga samband med HRV

Det socioekonomiska perspektivet finns nämnda i utkastet till strategin, men det saknas koppling till utmaningarna i Örebro. Forskning visar att socioekonomiska utmaningar har ett samband på förekomsten av HRV, och dessa faktorer bör därför avspeglas i kommunens strategi för att hantera dessa frågor. En djupgående förståelse för hur socioekonomiska förhållanden, såsom arbetslöshet, utbildningsnivå och social utsatthet, bidrar till riskerna för HRV lokalt är avgörande för att utveckla effektiva insatser. Genom att integrera dessa utmaningar i strategin för HRV kan kommunen bättre identifiera och adressera de specifika behov som finns i Örebro. Det är också viktigt att dessa faktorer inkluderas i kommunens riskanalyser, så att beslutsfattare får en helhetsbild av situationen och kan prioritera resurser och insatser där de gör mest nytta.

Kunskap om förekomsten av HRV är bristfällig

Socialstyrelsen föreskriver (HSLF-FS 2022:39) att socialnämnden kontinuerligt ska kartlägga förekomsten av våldsutsatta och våldsutövare. Trots detta har socialnämnden inte genomfört någon egen kartläggning av VINR eller HRV. Kommunledningsförvaltningen genomförde en lägesbild för 2023, där kartläggning av HRV ingår. Kartläggningen är dock bristfällig och gör det svårt att bedöma våldets omfattning. Detta betonas i lägesbildens analys, vilket visar på en medvetenhet kring behovet av att utveckla arbetet framöver.

Socialstyrelsen föreskriver även att socialnämnden ska analysera om utbudet av insatser som erbjuds våldsutsatta och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen. I dagsläget saknas en sådan analys. För att skapa en bättre förståelse och säkerställa tillräckliga insatser bör framtida kartläggningar kompletteras med dokumenterad uppföljning och statistiska underlag.

Oklarheter kring rollfördelning och ansvar för lägesbild och strategi

Enligt den nya strategin ska en specifik lägesbild för HRV tas fram vartannat år. Det är positivt att den strategin inkluderar en kartläggning av HRV, men det är oklart hur detta arbete ska genomföras och vilket ansvar som kommer att delegeras från kommunstyrelsen till socialnämnden. Utan tydliga riktlinjer och ansvarsfördelning kan det bli svårt att säkerställa att kartläggningen blir ändamålsenlig. Vi förstår att arbetet med strategin är pågående och till viss del fortfarande under uppbyggnad men vill betona vikten av att tydliggöra ansvarsfördelning och tillvägagångssätt tidigt i arbete för att förebygga problem, så som otydligt ansvar för genomförandet.

Det finns olika uppfattningar inom kommunen om hur väl olika perspektiv har beaktats i förslaget till strategi

Processbeskrivningen för framtagandet av den nya strategin beskriver att representanter från socialförvaltningen har deltagit vid dialoger. Trots detta framgår det från intervjuer att vissa inom socialförvaltningen önskat mer delaktighet i processen i framtagandet av såväl lägesbilden som den nya strategin.

Tillskott för kompetensutveckling inom området har huvudsakligen skett genom statsbidrag och är därmed sårbart vid indragning av statsbidrag

Utbildningsinsatser har genomförts och det finns en viss systematisk kopplad till detta, men dels har insatserna varit beroende av statsbidrag, dels uttrycker medarbetare inom CMV svårigheter att hitta utbildningar som möjliggör den spetskompetens som krävs för att hantera HRV:s komplexa natur. Det är viktigt att i genomförandet av strategin ta höjd för att utbildningsinsatser kan behöva finansieras via den interna budgeten så att kompetensutveckling inte blir beroende av extern finansiering.

Avsaknad av verksamhetsspecifik rutin och mål kring HRV

Centrala arbetsprocesser och rutiner för att upptäcka och utreda HRV är inte tydligt identifierade eller dokumenterade. Det finns en övergripande förståelse inom socialnämndens verksamheter att HRV är en del av det bredare arbetet med VINR, men specifika rutiner och riktlinjer saknas. Socialstyrelsen föreskriver (HSLF-FS 2022:39) att socialnämnden ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta och våldsutövare som behöver insatser. Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av någon dokumenterad verksamhetsspecifik eller förvaltningsgemensam rutin som visar att socialförvaltningen har rutiner för detta. Vi har inte heller tagit del av några rutiner fastställda av socialnämnden. Socialstyrelsen föreskriver även att socialnämnden ska fastställa mål för VINR-arbetet. Socialnämnden har inte beslutat om några aktuella mål för VINR-arbetet eller specifikt för HRV-arbetet. Den målbild socialnämnden beslutade om avseende arbetet för perioden 2017-2024 har inte följts upp i skriftlig form eller rapporterats till nämnden.

Kvalitetsberättelser och egenkontroller är eftersatt

Socialnämnden har varken upprättat kvalitetsberättelser eller genomfört egenkontroller under de senaste åren. Även om det inte är lagstadgat att upprätta en kvalitetsberättelse, framgår det av Socialtjänstlag (2025:400) kap 5. att socialnämnden systematiskt och fortlöpande ska följa upp, utveckla och säkra kvalitet i verksamheten. Det framgår även av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) att socialnämnden ska utöva egenkontroll för att säkra verksamhetens kvalitet och att arbetet med systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras. Det är vår bedömning att det finns påtagliga brister i socialnämndens systematiska kvalitetsarbete och uppföljningen av verksamheternas insatser är otillräcklig. Även om det finns ett intresse för uppföljning, saknas en strukturerad metod för att dokumentera och följa upp arbetet. Det förs inte heller någon systematisk och regelbunden uppföljning eller statistik för HRV-arbetet, och den statistik som finns tar socialnämnden inte del av.

Avslutningsvis, även om det finns en del insatser och strategier för arbetet med HRV, kvarstår betydande utmaningar. För att säkerställa ett ändamålsenligt arbete krävs en tydligare struktur för uppföljning, dokumentation och samverkan. Samverkan inom kommunen och med civilsamhället, är en viktig del av arbetet och vi kan konstatera att det finns vissa former för samverkan. Det är avgörande att kommunstyrelsen och socialnämnden tillsammans med andra aktörer arbetar tillsammans mot gemensamma mål och att det finns en tydlig plan för hur dessa mål ska uppnås.

4. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfråga	Svar och bedömning
Har kommunstyrelsen och socialnämnden säkerställt ett ändamålsenligt förebyggande arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck?	Delvis. Den tidigare handlingsplanen implementerades inte fullt ut och har inte följts upp ordentligt, vilket tyder på att det förebyggande arbetet inte varit tillräckligt strukturerat eller effektivt. Därav ser vi arbetet med att ta fram en ny strategi som positivt.
Har utbildningsinsatser planerats eller genomförts?	Till stor del. Utbildningsinsatser har genomförts, inklusive riktad kompetensutveckling kring HRV för olika yrkesgrupper. Det upplevs dock saknas utbud av utbildningar för att kunna fördjupa kunskapen.
Finns ändamålsenliga och aktuella kartläggningar och analyser av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck?	Nej. I den kommungemensamma lägesbilden från 2023 ingick kartläggning av HRV. Dock är den bristfällig till följd av svårigheterna med att följa upp HRV samt avsaknaden av statistik vilket medför att kartläggningen inte är tillräckliga för att ge en fullständig översikt.
Har kommunstyrelsen och socialnämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av insatsernas resultat på individnivå och gruppnivå?	Nej. Uppföljning och utvärdering av insatser är bristfällig. Socialnämnden har inte genomfört egna kontroller eller kvalitetsmätningar specifikt för HRV, vilket tyder på en bristande systematik i uppföljningen.
Är centrala arbetsprocesser, rutiner och metodstöd avseende att upptäcka och utreda hedersrelaterat våld och förtryck samt erbjuda ändamålsenligt stöd identifierade, dokumenterade och fastställda på ett tydligt sätt?	Nej. Det finns få dokumenterade rutiner för arbetet med hedersrelaterat våld. Arbetet utgår främst ifrån nationella resurser och medarbetarnas egna kompetenser.
Finns ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen och mellan kommunen och övriga delar av civilsamhället, så som kvinnojourer och brottsofferjouren, avseende arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck?	Till stor del. Det finns flera former av samverkan som indirekt berör HRV. Inom IFO finns en strategisk grupp för samordning kring VINR, avtal med Kvinnohuset och gemensamma rutiner för skolan för att anmäla oro till socialtjänsten. Trots detta finns utmaningar, såsom svårigheter med samverkan inom socialförvaltningen och bristande kännedom om samarbeten.
Finns ändamålsenliga insatser för de personer som utövar hedersrelaterat våld och förtryck?	Nej. Det finns inga specifika insatser riktade mot våldsutövare kopplade till HRV.

Örebro 16 oktober 2025

Christina Sand
Verksamhetsrevisor

Viktoria Wedbäck Pizevska
Verksamhetsrevisor

Bilaga 1 Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Verksamhetschef IFO
- ▶ Utvecklingsstrateg IFO
- ▶ Enhetschef Centrum mot våld
- ▶ Gruppledare Centrum mot våld
- ▶ Strategisk planerare social hållbarhet
- ▶ Strategisk planerare social hållbarhet

Analyserade dokument

- ▶ Nämndreglementen för Örebro kommun - Mandatperiod 2023-2026
- ▶ Övergripande strategier och budget för 2025 med plan för 2026-2028
- ▶ Örebro kommuns årsredovisning 2024
- ▶ Handlingsplan våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2024
- ▶ Strategi mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuella exploatering 2025-2033 (remissversion)
- ▶ Lägesbild 2023 - Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution samt människohandel för sexuella ändamål, 2024
- ▶ Rutin för samverkan socialtjänsten och förskole- och grundskoleförvaltningen, 2024
- ▶ Skriftliga svar på frågor från grundskolenämnden, augusti 2025
- ▶ Statistik Socialstyrelsen, Öppna jämförelser för våld i nära relationer, 2025
- ▶ Processbeskrivning för framtagandet av ny strategi mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, 2025
- ▶ Avtal Kvinnohuset Örebro, 2022-03-01
- ▶ Tilläggsavtal till Avtal Kvinnohuset Örebro, 2025-06-12
- ▶ Tjänsteskrivelse - Trygga hem utan våld, KS 1393/2024, 2025-03-03
- ▶ Beskrivning - Trygga hem utan våld, Ks 1393/2024
- ▶ Socialnämndens delegationsordning, 2025
- ▶ Socialnämndens årsberättelse 2024
- ▶ Socialnämndens delårsrapport med prognos 1 2025
- ▶ Socialnämndens verksamhetsplan med budget 2025
- ▶ Socialnämndens svar angående stadsrevisionens granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer, 2023
- ▶ Ledamotsinitiativ till socialnämnden, Inga elever ska giftas bort eller könsstympas under sommarlovet i Örebro kommuns skolor, april 2024
- ▶ Protokollsutdrag § 91 Svar på initiativ, Soc 697/2024
- ▶ Redovisning utifrån ledamotsinitiativ angående hederskultur i Örebro, februari 2024
- ▶ Förvaltningens yttrande över ledamotsinitiativ, maj 2024
- ▶ Protokollsutdrag § 63 Svar på övrig fråga, Soc 492/2025
- ▶ Övrig fråga till socialnämnden, 2025
- ▶ Statistik avseende VINR 2023-2024, september 2025
- ▶ Överföringsformulär CMV, 2020
- ▶ Skriftliga svar från mottagningsgruppens enhetschef, september 2025
- ▶ Skriftliga svar från utredning barn och unga 1 enhetschef, september 2025

Bilaga 2 Detaljerade revisionskriterier

Kommunallag (2017:725)

Enligt 6 kap. 1 § är det styrelsens uppgift att leda och samordna kommunens förvaltning samt övervaka andra nämnder och gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 2 § noggrant följa frågor som påverkar kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Enligt 6 kap. 6 § ska nämnderna säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer samt gällande lagar och författningar.

Socialtjänstlag (2025:400)

Enligt 5 kap. 1-3 §§ ska verksamhet inom socialtjänst vara av god kvalitet och bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövade erfarenhet. Socialnämnden ska systematiskt och fortlöpande följa upp, utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten och personal som utför uppgifter inom socialtjänsten ska ha lämplig utbildning och erfarenhet.

Vidare framgår av 6 kap. 5 § att socialnämnden ska ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden bland annat för de som utsätts för våld eller andra övergrepp av en närstående. I det 9 kap. 5 § framgår socialnämndens ansvar för att enskilda som behöver stöd och skydd till följa av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i skyddat boende.

I 13 kap. 1 § framgår att socialnämnden ska erbjuda stöd till brottsoffer, både till den utsatta och deras närstående. I socialnämndens ansvar ingår att nämnden ska vara uppmärksam på att personer, som personer som drabbats av våld eller förtryck med hedersmotiv, kan behöva insatser för att förändra sin situation.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5) Ändrad HSLF-FS 2025:27

Föreskrifterna i dokumentet gäller dokumentation vid handläggning av ärenden inom socialtjänsten och LSS, inklusive förhandsbedömningar och skyddsbedömningar. De ska tillämpas av nämnder som ansvarar för socialtjänst och LSS, samt av privata aktörer som utför insatser enligt dessa lagar.

Dokumentationen ska omfatta:

- ▶ Behandlingsplaner och beslutsunderlag.
- ▶ Personakter som innehåller grundläggande uppgifter om den enskilde.
- ▶ Journalanteckningar som dokumenterar åtgärder och händelser.
- ▶ Specifika krav på dokumentation av insatser, uppföljningar och avslutningar.

Det betonas att barnets bästa ska beaktas i alla beslut och åtgärder, och att barn ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter. Dokumentationen ska vara tydlig och strukturerad, med en klar redovisning av beslut, åtgärder och uppföljningar. Det finns även bestämmelser för hur dokumentation ska hanteras av Statens institutionsstyrelse (SiS) och andra utförare.

Sammanfattningsvis syftar föreskrifterna till att säkerställa kvalitet och transparens i dokumentationen av insatser inom socialtjänsten och LSS, med särskilt fokus på individens rättigheter och behov.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)

Enligt 2 kap. 1-9 § ska socialnämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och våldsutövare, inklusive när och hur dessa mål ska uppnås. Nämnden ansvarar för att utreda, fatta beslut och följa upp ärenden som rör dessa grupper. Socialnämnden ska också etablera rutiner för hur personalen ska ställa frågor om våld för att identifiera våldsutsatta och våldsutövare i behov av stöd. Nämnden ska analysera om utbudet av insatser och sociala tjänster möter behoven i kommunen och kontinuerligt kartlägga förekomsten av våldsutsatta och våldsutövare.

Enligt 4 kap. 1 § ska socialnämnden i utredningar av våldsutsatta vuxna bedöma risken för ytterligare våld, med möjlighet till ny bedömning vid behov. Enligt 5 kap. 2 § ska samma bedömning göras för våldsutsatta barn eller barn som bevittnat våld. Socialnämnden ska enligt 6 kap. 1 § erbjuda våldsutsatta vuxna insatser baserade på deras behov av skydd och stöd. Utredningen och riskbedömningen ska ligga till grund för vilka insatser som erbjuds. Enligt 5 § ska socialnämnden även erbjuda våldsutövare insatser anpassade efter deras förutsättningar och behov, med hänsyn till deras mottaglighet för insatser och risken för återfall.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)

Av 3 kap. 1-2 §§ framgår att den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Med stöd av ledningssystemet ska verksamheten planeras, ledas, kontrolleras, följas upp, utvärderas och förbättras.

Vidare framgår av 4 kap. 2 § att den som bedriver socialtjänst ska identifiera, beskriva och fastställa processer i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. I 5 kap. 2 § framgår även att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Enligt 7 kap. 1 § ska arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet även dokumenteras.

Barnkonventionen (SFS 2018:11997)

FN:s konvention om barns rättigheter, som blev svensk lag den 1 januari 2020, omfattar medborgerliga och sociala rättigheter för barn upp till 18 år. Konventionen grundar sig på centrala principer, såsom att alla barn har lika värde och rättigheter (artikel 2), att barnets bästa alltid ska beaktas (artikel 3) samt rätten till liv och utveckling (artikel 6). Artikel 19 klargör statens ansvar att skydda barn från våld och övergrepp. Dessutom ålägger artikel

24, punkt 3, stater att avskaffa skadliga traditioner som påverkar barns hälsa. FN:s barnrättskommitté har identifierat exempel på sådana skadliga sedvänjor, inklusive kvinnlig könsstympning, tvångsäktenskap och hedersrelaterat våld, som ofta har sina rötter i diskriminering och sociala normer. Dessa sedvänjor bidrar till att förstärka traditionella könsroller och patriarkala strukturer.

Kvinnokonvention (1979)

Kvinnokonventionen (CEDAW) antogs av FN:s generalförsamling 1979 och är en av FN:s nio kärnkonventioner, näst mest undertecknad efter barnkonventionen. Den syftar till att eliminera diskriminering av kvinnor i offentliga och privata sfärer och kräver att regeringar vidtar åtgärder för att förändra sociala och kulturella beteendemönster som bidrar till fördomar och könsroller, särskilt genom artikel 5 (a). År 1993 antog FN en deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor, som betonar kvinnors rättigheter till jämlikhet, säkerhet och värdighet, och att en effektiv tillämpning av kvinnokonventionen är avgörande för att bekämpa våldet. Könsrelaterat våld definieras som ett allvarligt samhällsproblem. Genom att synliggöra mäns våld mot kvinnor som en systematisk fråga syftar deklarationen till att stärka insatserna för att skydda kvinnors rättigheter och främja jämlikhet.

Brottsbalken 4 kap Om brott mot frihet och frid

4 e § Den som mot en person begår eller på annat sätt medverkar till

1. brottsliga gärningar enligt 3 eller 4 kap., 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud, eller

2. gärningar som utgör straffbart försök eller straffbar förberedelse eller stämpling till brott enligt 1

döms, om ett motiv varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder, var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för hedersförtryck till fängelse i lägst ett och högst sex år. Lag (2025:559).